

L'avaluació de serveis educatius: PISA com a referència

PISA i la seva incidència sobre les polítiques educatives

A partir de la seva primera edició, al 2000, el programa d'avaluació educativa PISA, de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament (OCDE), ha suposat, probablement, el principal factor d'"agitació" de les polítiques educatives. Això és així des d'almenys tres punts de vista: el mediàtic, el dels processos de les administracions educatives i, finalment, el de la investigació sobre els sistemes educatius. En efecte, el programa ha rebut una creixent atenció dels mitjans de comunicació i l'opinió pública: l'aparició dels resultats és notícia de portada, cosa impen-sable fins fa alguns anys.

Pel que fa a les administracions educatives, l'escrutini i comparació de processos i resultats que genera PISA afecta de manera creixent als responsables educatius. Els resultats de PISA han provocat ja un bon nombre de reorientacions de les polítiques educatives en diversos països, reorientacions sempre recolzades per una cultura de l'avaluació que deu molt a PISA.

I, finalment, en relació amb la investigació, PISA ha permès una substancial millora quantitativa i qualitativa de la investigació en economia de l'educació, així com en sociologia de l'educació i en educació comparada. La proliferació d'articles la base empírica dels quals prové de PISA fa palesa la millora quantitativa, mentre que la qualitativa pot observar-se en la sofisticació i precisió creixents de les tècniques econòmiques aplicades (algunes d'elles

impulsades per la pròpia OCDE mitjançant un disseny avançat del mostreig i l'obtenció d'informació, basada aquesta última en la Teoria de la Resposta a l'Ítem).

El disseny de PISA

PISA (*Programme for International Student Assessment*) és un programa d'avaluació de competències que s'aplica de forma simultània, amb idèntics continguts i protocols, en un conjunt de 33 països de l'OCDE i 32 països associats (al 2009). Voldria subratllar el concepte de competència: allò

que s'avalua no són coneixements curriculars, sinó capacitats instrumentals i transversals que permeten a l'alumne resoldre situacions i problemes que li possibilitin seguir aprenent i desenvolupar un paper actiu a la societat. Aquesta orientació de l'avaluació cap a les competències suposa una diferència pel que fa a l'aprenentatge tradicional, de tall memorístic i no instrumental. Aquesta diferència és molt relle-

“ PISA ha suposat, probablement, el principal factor d'"agitació" de les polítiques educatives des de tres punts de vista: el mediàtic, el de les administracions educatives i el de la investigació. ”

vant, ja que no se circumscriu a l'àmbit de l'avaluació, sinó que es projecta cada vegada més als processos d'aprenentatge: es compleix aquí, de nou, el principi pel qual l'avaluació dels processos acaba determinant el propi procés.

L'avaluació de PISA s'aplica a una mostra d'alumnes de quinze anys. Les competències avaluades corresponen a tres àmbits: comprensió lectora, comprensió científica i matemàtiques, amb una anàlisi més profunda d'una d'elles en cada edició (a PISA-2009 l'àmbit tractat més a fons va ser el de comprensió lectora). En l'edició de 2009 la mostra espanyola, de 26.000 alumnes en 910 escoles, va ser representativa per al conjunt de l'estat i per a catorze comunitats autònomes que disposaven d'una mostra ampliada. Les úniques comunitats que fins al moment els hi manca una mostra representativa són Castella-la Manxa, la Comunitat Valenciana i Extremadura. En el cas de Catalunya la mostra va incloure, al 2009, a 1.381 alumnes de 50 centres.

PISA i la investigació en economia de l'educació

PISA ha permès assentar coneixements i establir noves línies d'investigació, cada

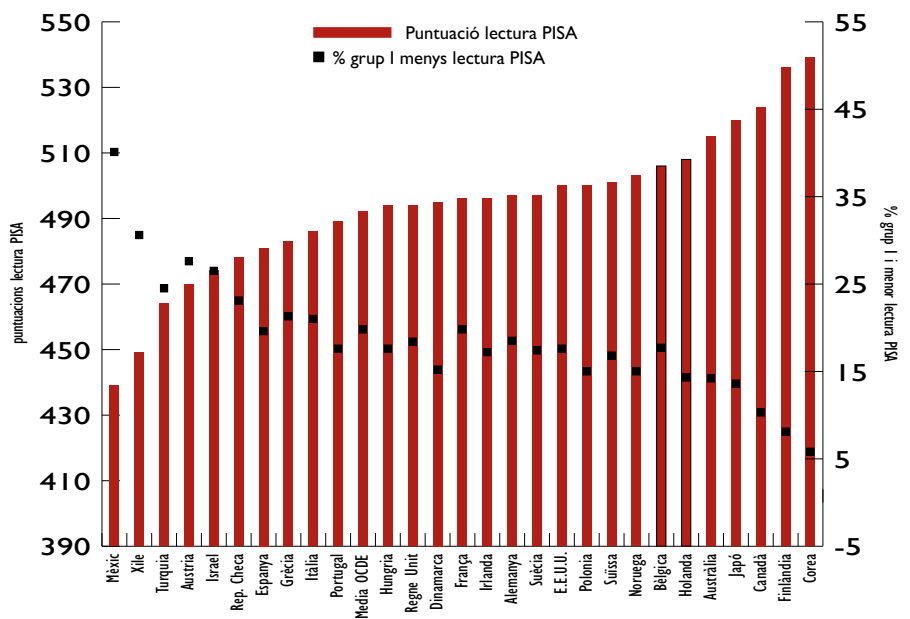
vegada més avançades, en l'àmbit de l'economia de l'educació i les polítiques educatives. Entre els coneixements ja prèviament establerts que s'han pogut identificar de forma més precisa està, indubtablement, el relatiu a la relació causal existent entre el nivell sociocultural de la família d'origen i el rendiment educatiu. En el mateix grup de coneixements podríem incloure el relatiu a l'efecte dels recursos físics i humans dels centres educatius so-

“A més de marcar el camí per a la millora de l'avaluació independent dels serveis educatius, PISA ha multiplicat les possibilitats de la investigació rigorosa en l'economia de l'educació.”

bre el rendiment. Pel que fa a noves línies d'investigació que s'han beneficiat en molt bona mesura de la disponibilitat de les dades de PISA esmentaré, únicament a títol d'exemple, l'anàlisi dels *peer-effects*, l'anàlisi de l'efecte de l'autonomia dels centres o l'aplicat a estratègies docents concretes, com la repetició de curs o l'agrupació dels alumnes en funció dels seus resultats. A més de marcar el camí per a la millora de l'avaluació independent dels serveis educatius, PISA ha multiplicat les possibilitats de la investigació rigorosa en l'economia de l'educació.

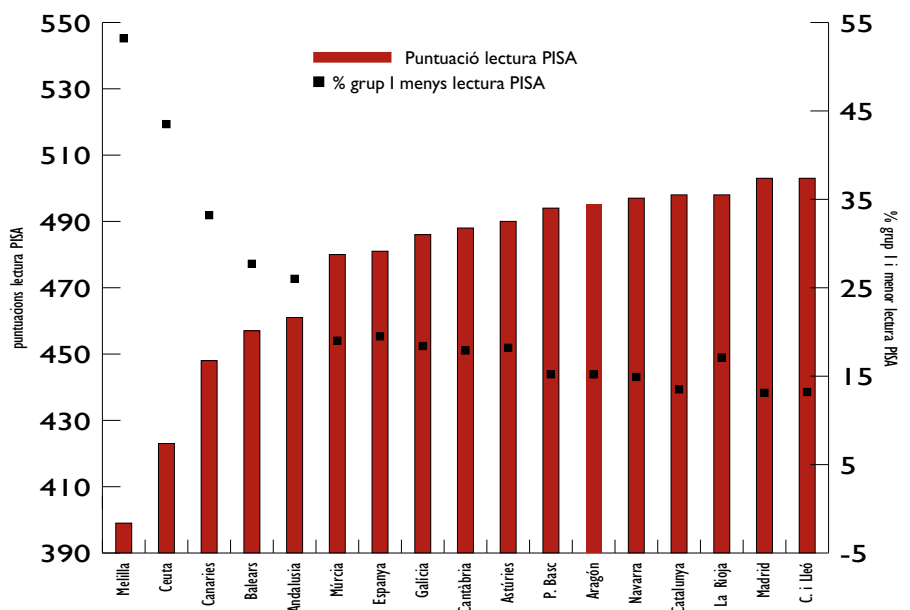
JORGE CALERO, investigador de l'IEB

Gràfic 1. PISA-2009. Puntuacions mitjanes per a la competència de lectura y percentatge d'alumnes en el grup de competències més baixes. Selecció de països de l'OCDE.

Font: elaborat a partir de l'OECD (2010). *PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science (Volume I)* Paris: OECD.

Gràfic 2. PISA-2009. Puntuacions mitjanes per a la competència de lectura y percentatge d'alumnes en el grup de competències més baixes. Comunitats Autònomes.

Font: elaborat a partir de l'Instituto de Evaluación (2010) *PISA 2009. Programa para la Evaluación Internacional de los Alumnos OCDE. Informe español*. Madrid: Instituto de Evaluación.

L'IEB A LES XARXES SOCIALS

L'IEB estrena el seu perfil oficial a Twitter

L'Institut d'Economia de Barcelona (IEB), en el seu afany per adaptar-se als nous canals de comunicació 2.0, ha creat el seu perfil oficial a Twitter. Amb el perfil @FundacioIEB, que l'IEB actualitza periòdicament, es pretén establir un nou canal de comunicació que, juntament amb la pàgina web i la resta de publicacions, ofereixi informació sobre l'activitat de l'IEB, els propers actes previstos i totes les novetats referents a l'institució i els seus membres.

Twitter, l'eina de *microblogging* que va crear-se al març de 2006, ha guanyat popularitat arreu del món, sobretot al llarg del 2010, arribant als 190 milions d'usuaris, 65 milions de tweets i més de 800.000 consultes per dia.

Per a visitar el perfil de Twitter del IEB, anar a www.twitter.com/FundacioIEB